bai naudotas rudas, vietomis balkšvas atvežtinis molis su gargždo priemaišomis. Pylimo P sienelėje aiškiai išsiskyrė juodo šlyno tarpsluoksnis. Spėjama, kad jis supiltas iš aplink pylimą esančios pelkės. Pylimo aukštis siekia 1,75–2 m, plotis – 16 m, jo vidinė dalis buvo apdėta skaldytais, vidutiniškai 30x20x6 cm dydžio akmenimis. Prieš įrengiant pylimą, pasirinkta teritorija buvo lyginama, reljefiniai nelygumai užpilti gruntu, daugiausia moliu.

Po pylimu atidengtas 20–40 cm storio kultūrinis sluoksnis, kuriame surasta lipdytos keramikos. Aptiktas grindinio fragmentas nėra pylimo įrengimo konstrukcinis elementas, jis siejamas su lipdytos keramikos, datuojamos I tūkst. (?), kultūriniu horizontu.

Įžemyje išryškėjusiose duobėje, užpildytoje smėliu su degėsių žymėmis, surasti titnaginiai dirbiniai – skeltės įstrižai retušuotu ir tik retušuotu galu, neretušuota skeltė bei nuoskala.

Ančios ežero pusiasalis, patogus dėl savo kraštovaizdžio ir išteklių, buvo apgyvendintas kelis kartus, prieš čia įrengiant Vainežerio senovės gynybinius įtvirtinimus. Ankstyviausi apgyvendinimo (stovyklavietės) pėdsakai datuojami mezolito laikotarpiu, vėlyvesni – I tūkst. Galiausiai įrengti gynybiniai įtvirtinimai pagal radinius gali būti datuojami XVI (?) – XVIII a.

THE OLD VAINEŽERIS DEFENSIVE FORTIFICATION

In 2006 the old Vainežeris defensive fortification (Lazdijai Dist.), which is on a peninsula in Lake Ančia, was investigated. It consists of a 5–6 m high rampart and trapezoid-shaped square, 60x40 m in size, surrounded by a ring defence. An area 18x4 m in size (75 m^2 in all) was excavated in Soviet times in a 4–5 m wide and 20 m long strip cleared with a bulldozer. The rampart was created on a single occasion from brown clay with pebble admixtures. Its inner part was covered with broken stone with an average size of 30x20x6 cm.

A 20–40 cm thick cultural layer with hand built pottery dating to the 1st millennium (?) was found under the rampart. A pit filled with sand with signs of charred wood particles was discovered in the subsoil and flint artefacts (a blade with a diagonally retouched end, blades with only retouched ends, a blade that had not been retouched, and a flake) dating to the Mesolithic period were found. The ramparts of the old defensive fortification were created in the 16th (?) – 18th century.

BIRŽŲ PILIES RYTINIO GRIOVIO IŠORINĖ PUSĖ

Roma SONGAILAITĖ

Sklype Pilies g. 1 2006 m. spalio mėnesį buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Tyrimų vietos buvo pasirinktos būsimos naujos tvoros statybos vietose, t. y. sklypo R, P ir V pusėse. 2 šurfai buvo iškasti ir kieme tarp gyvenamo namo ir ūkinio pastato, 1 šurfas – ūkinio pastato R pusėje, 1 šurfas prie senosios tvoros V pusėje. Iš viso buvo iškasta 12 šurfų (1x1–1x2 m dydžio) ir ištirtas 14 m^2 plotas.

XVII a. pradžios T. Makovskio graviūroje teritorijoje tarp Biržų tvirtovės griovio ir J. Radvilos gatvės užstatymas nepavaizduotas, tik tvirtovės prieigos su keliukais, vedančiais į tvirtovę. Per 1625–1629 m. karus su švedais Biržų tvirtovė buvo sugriauta. 1661 m. T. Spinovskis parengė naują projektą, kuriame buvo numatyta miestą dar labiau atitraukti nuo pilies. Kad projektas buvo įgyvendintas, parodė 2005–2006 m. aikštės prie Nepriklausomybės paminklo tyrimai. Tačiau dabartinėse Pilies ir iš dalies J. Radvilos gatvėse ir XVI a. pabaigoje nebuvo užstatymo. 1704 m. švedams vėl sugriovus Biržų tvirtovę, daugiau ji nebebuvo atstatoma. 1744 m. inventoriuose buvusiose pilies prieigose atsirado „gatvė prie pilies dirvono“. Tai būtų dabartinė Vytauto gatvė nuo autobusų stoties iki parduotuvės „Maxima“.

Kada tiksliai buvo užstatyta teritorija tarp tvirtovės R griovio ir katalikų parapijos klebonijos, kol kas nežinoma. Tačiau XIX a. pabaigoje ši vieta jau buvo užstatyta ir iki 1919 m. čia buvo dvi gatvės. 1919 m. spalio 23 d. Biržų miesto taryba keitė gatvių pavadinimus. Tada atsirado dabartinių gatvių pavadinimai – Pilies g., iki tol buvusi Jurzdiko, bei J. Radvilos gatvė, prieš tai buvusi Pilies 1-oji. Buvo ir Pilies 2-oji gatvė, ėjusi nuo J. Radvilos iki Vytauto (palei dabartinę estradą). Pilies 2-oji gatvė 1919 m. spalio 23 d. buvo pavadinta Širvėnos gatve ir taip vadinta iki tarybinių laikų.

Pilies g. 1 sklypas V pusėje ribojasi su Biržų tvirtovės komplekso (rūmai, tiltas, vartų liekanos, gynybiniai statiniai) (G 54KP) teritorija, yra tvirtovės griovio R šlaite. Šiuo metu sklypo reljefas nelygus – nuo H_{abs} 55,70 m iki H_{abs} 54,40 m. Tačiau po tyrimų, nors šurfai buvo kasti įvairiose sklypo vietose, paaiškėjo, kad buvęs pirminis paviršius anksčiau buvo lygesnis. Jis svyruoja nuo H_{abs} 54,10 m iki H_{abs} 54,60 m. Išimtis yra šurfai 11 ir 12, nes ten buvęs pirminis paviršius nukastas XVII a. viduryje kasant griovį.

Kastuose šurfuose kultūrinio sluoksnio ir radinių nerasta, išskyrus šurfą 10. Jis buvo kasamas ant griovio krašto, todėl pavyko nustatyti, kaip buvo sutvirtintas Biržų tvirtovės Š bastiono R griovio kraštas. Buvęs pirminis paviršius rastas 1 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Ant jo buvo piltas šlynas bei molis (apie 30–40 cm storio), o virš šio sluoksnio supiltas permaišytas sluoksnis su moliu, šlynu bei pilkžemiu. Įžemis (nejudintas smėlio sluoksnis) prasideda 1,1–1,15 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus.

Šurfai 11 ir 12 kasti griovio dugne. Natūralus šlyno sluoksnis šurfe 11 prasideda 60 cm gylyje, o šurfe 12 – 30 cm gylyje. 2005 m. griovio dugne, lygioje ir sausoje vietoje iškastas šurfas 17 parodė, kad dumblo sluoksnis yra 40 cm storio. Vadinasi, ties R ir Š bastionais griovys nėra daug uždumblėjęs.

THE EXTERIOR SIDE OF THE EAST MOAT OF BIRŽAI CASTLE

12 test pits (with a total area of 14 m^2) were excavated in the lot at Pilies St. 1 in 2006. For a long time the approaches to Biržai castle had been there so that no cultural layer had formed. In test pit 10, which was dug on the edge of the moat, the original ground surface was discovered at a depth of 1 m and the edge of the moat was made of clay. In test pits 11 and 12, which were dug in the bottom of the moat, a 30–60 cm thick layer of silt was found.